СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVIII. Ч. 106. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 9-го ТРАВНЯ 1950. — No. 106. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 9, 1950. VOL. LVIII.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

ПРЕЗИДЕНТ ВИХАВ У ПОДОРОЖ ДО 16 СТЕЙТІВ

Вашингтон, 7 травня. — Президент Труман виїхав на десять-денну подорож до 16 стейтів Середнього Заходу й Тихоокеанського побережжя, підчас якої має виголосити девять промов і кільканадцять привітів. Його потяг, який виїхав з Юніон стацій, дістав нові голосники, щоб промови Трумана можна було почути далеко від стацій. Перша справжня промова буде виголошена в Линколи, у стейті Небраска у понеділок, коли то припадає його 66 річниця народин. Хоч заздалегідь заповіджено, що промови будуть безпартійні, то з відповідями на всі закиди, які Труман сказав би на адресу республіканської опозиції в Конґресі.

ПЕРШИЙ РЕСПУБЛИКАНЕЦЬ З ТЕКСАСУ У КОНҐРЕСІ ВІД 24 РОКІВ.

Пампа, Тексас. — Бен Н. Гулл, перший республіканець, вибраний до Конгресу після 24 років, вибирається на свій пост до Вашингтону. Він був учителем і торговельним посередником і одверто заявляє, що він не є інтелектуальний велетень. Свій вибір завдячує він критиці теперішньої адміністрації. Він думає, що виборці вибрали його на знак протесту проти довгого панування демократів. Республіканська партія твердить, що вибір Гулла це вістун партійних змін у Конґресі.

ПОМЕР ПОСАДНИК І ПАСТОР ПІСЛЯ УДАВАНОГО НАПАДУ КОМУНІСТІВ.

Мосіні, у стейті Висканзин. — Посадник і духовник, які брали участь в удаваному нападі комуністів на це містечко, померли. Посадник, Ралф Кроневеттер, якого „насильно" витягнули з ліжка і приневолили здати владу у понеділок минулого тижня, помер у неділю після атаки серця. Проповідник Вил Ла Бру Беннет, у віці 72 років, помер теж у неділю вночі. Командант посту Американського Леґіону, який переводив показ обняття влади комуністами, заявив, що обі жертви, це „жахливий випадок". Пост Лаґіону хохів показати, як виглядає поневолення мешканців під большевицькою владою. Проповідник Беннет, пастор методиської церкви, був інтернований разом з іншими духовниками в окремій загороді. Він помер від спинення крови в жилах.

СЕН. ТАЙДІНҐС РЕКВІРУЄ ЗАПИСКИ ПРО ВІРНІСТЬ УРЯДОВЦІВ.

Вашингтон. — Сен. Милард Е. Тайдінґс, голова слідчої підкомісії для провірки закидів сен. МекКарті проти 81 федеральних урядовців, заявив, що підкомісія дістане від Ради Льояльности записки про їх минуле і провірить чи скільки закиди сенатора МекКарті є правдиві, МекКарті виголосив на зібранні у стейті Висканзин промову до молодих республіканців, у якій заявив, що зі збірки пропали деякі документи про вірність одного з американських послів закордоном. Якщо б документи дісталися у покликані руки, тоді посол був би усунений зі свого посту, казав сенатор.

СЕНАТ СКЛАВ КОМІСІЮ ДЛЯ ДОПИТІВ НАД ЗЛОЧИНОМ.

Сенатська демократична більшість склала вже листу осіб, з якої можна буде зорганізувати комісію для допитів над підпольними злочинами, а головно над ракетірством, веденим при тайній співучасти деяких впливових осіб. Головою комісії має стати сен. Естес Кіфовер з Веннесі.

ВІТЕР ПЕРЕВЕРНУВ ЛОДКИ, ЗГИНУЛИ ТРИ ОСОБИ.

Гарна погода, яка запанувала у східних стейтах у неділю, покінчилася сильним подувом вітрів над морськими берегами. Яких 20 лодок перевернулися внаслідок вітру, при чому згинуло три особи. Крім того багато осіб ще не повернулися з морських прогульок, а між ними можуть теж бути жертви.

СЕНАТ УХВАЛИВ ПОНАД ТРИ БІЛІОНИ НА ЧУЖИННУ ДОПОМОГУ.

У пятницю минулого тижня сенат ухвалив закон про різнородні видатки, а між ними і найбільший видаток в сумі $3,122,450,000 на допомогу для закордонних держав на підставі Пляну Маршала і на виконання Точки Четвертої інавгураційної промови президента Трумана. Республіканцям при допомозі південних демократів вдалося збити на чверть біліона видатки на Плян Маршала на наступний скарбовий рік.

НОВА ГОСТРА НОТА ДО РОСІЇ.

Департамент стейту вислав минулого тижня гостро зредаговану ноту до Совєтів з приводу їхній напад на американський літак над Балтійським морем, коли то згинуло десять американських летунів. У новій ноті Америка закидає Совєтам неправду про цей напад і твердить, що такий спосіб поладжування міжнародних справ є загрозою миру. У ноті не поставлено ніяких домагань.

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПРИЗНАННЯ ПОЗИЧОК ДЛЯ ДРІБНИХ БІЗНЕСМЕНІВ.

Президент Труман зголосив у Конгресі плян признання позичок під федеральною порукою для дрібних бізнесменів при закладанні підприємств. Плян передбачує гарантію за позички до висоти $25,000 і творення окремих інвестиційних компаній для допомоги дрібним бізнесменам.

ПАКИСТАНСЬКИЙ МІНІСТЕР КРИТИКУЄ ЗАКОРДОННУ ПОЛІТИКУ АМЕРИКИ.

Ню Йорк. — Премієр Пакістану, Ліякват Алі Хан, який приїхав на відвідини міста після гостини у Вашингтоні, у розмові з кореспондентами заявив, що Злучені Держави більше інтересуються можливістю війни ніж світовим миром. Думка Ліякавта така, що Америка не робить усього, що можливе для втримання миру.

ГЕН. ГОВЛІ: ДОПОМОЖІТЬ УКРАЇНІ, ДОКАЗУЮЧИ НЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ!

ТРЕТЯ КОНВЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ АМЕРИКАНСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ ВЕЛИКИМ УСПІХОМ

ЕДВАРД ШОГНЕСІ ПРО МОЖЛИВОСТІ СПІВЖИТТЯ ВСІХ НАЦІОНАЛЬНОСТЕЙ

Ню Йорк, 8. травня. — „Ви допоможете Україні визволитись, якщо активно доказуватимете американському народові історичну, культурну та ідеологічну незалежність українського народу" — твердив генерал бригади, Френк Л. Говлі, виступаючи почесним доповідачем на Третій конвенції Українсько-Американських ветеранів, що відбулася тут минулої суботи і неділі, 6. і 7. травня, в репрезентативному готелі Ню Йоркер. Оповідаючи про свої переживання та свій досвід зі Советами на пості американського коменданта Берліна протягом трьох років, ген. Говлі твердив, що між советськими представниками він мав чимало приятелів, які опісля зі засади виявлялися українцями. В зустрічі з ними, ген. Говлі прийшов до переконання, що українці чи не єдині за залізною заслоною, серед яких палає віра і надія на визволення та на краще майбутнє.

Крім ген. Говлі, на цій же конвенції виступили інші високі представники, між ними Едвард Дж. Шогнесі, директор Іміґраційної і Натуралізаційної Служби Департаменту Юстиції нюйорської округи, представник Американського Леґіону, адмірал Повел, що є рівночасно предсідником міжнародного Комітету Рятунку втікачів з-поза залізної заслони, представники Ветеранів Закордонних Воєн, Католицьких Воєнних Ветеранів та Жидівських Воєнних Ветеранів.

Конвенція, попереджена реєстрацією та привітальною забавою вже в п'ятницю, почалася в суботу пополудні. Її відкрив голова Конвенційного Комітету, капітан Йосиф Лисогір, відомий зі своєї активної участи майже у всіх ділянках нашого громадського життя, зокрема серед молоді та в УККомітеті. На його команду та під військовий салют приявних, на залю нарад внесено американський і український прапори, прочитано воякову присягу та вшановано пам'ять поляглих на війні друзів. Краєвий комендант Ветеранів, Володимир Шіпка, привітав приявних на першій сесії 30 зареєстрованих делегатів та деяку кількість гостей, звертаючи увагу на важливість Конвенції.

Передполуднева сесія була призначена головно формальностям та організаційним справам.

АДМІРАЛ ПОВЕЛ ПРО ГЕРОЇЧНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Голова Конвенційного Комітету, Йосиф Лисогір, вже при відкритті Конвенції звернув увагу на важливість післяполудневої сесії, з огляду на виступи визначних представників. Він зокрема підкреслив велике значення виступу адмірала Повела, Представника Американського Леґіону і голови Міжнародного Рятункового Комітету втікачів з-поза залізної заслони, та директора Іміграційної і Натуралізаційної Служби, Едварда Шогнесі. В здобутті приязні цих двох високих представників Українсько-Американські Ветерани добачують можливість кінцевого вияснення справи та рятунку своїх земляків з Української Дивізії.

Адмірал Повел, визначний ветеран з обох світових воєн, зачав свою промову хвилюючим твердженням: „Якщоб спроможності мого ума рівнялися почуванням мого серця, я справді. міг би виголосити дуже добру промову," відповідаючи на листа, яким мене запрошено сказати своє слово про український нарід, цей нарід, що вже так багато років терпить, страждає і гине, але не перестає відважно боротися

(Докінчення на стор. 4-тій)

СВЯЧЕНЕ ПЕРЕСЕЛЕНЧОГО ОСЕРЕДКУ З.У.А.Д.К.У

Ню Йорк. — „Свячене", улаштоване у неділю 7 травня Переселенчим Осередком Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету в Академії Св. Василія Вел. при Іст 9-тій вулиці дало нагоду учасникам зазнайомитися з висідом праці не тільки самого З. У. А. Д. К., але й усіх 48 переселенчих осередків цієї організації, а зокрема нюйорського. Після посвячення харчів ігуменом нюйорського манастиря оо. Василіян, о. Е. Пащаком, відкрила свячено голова Осередку Марія Демидчук, яка пригадала на традиційні обряди, які лучать українців в Новому світі і привітала гостей та промовців. В антрактах серед промов відограв Володимир Осередчук низку народних і стрілецьких пісень на мало знанім досі серед українського громадянства інструменті, а це на Гавайській гітарі.

Екзекутивний директор З. У. А. Д. К. д-р Володимир Галан з Филаделфії, пригадав, що саме минув перший період переселенчої праці, при чому завдяки вмілій співпраці переселенчих осередків вдалося досі переселити і розселити в Америці понад 16,000 українців з Европи. У цій праці стоїть наш комітет на другому

(Докінчення на стор. 4-тій)

ВІДБУВСЯ УСТАНОВЧИЙ З'ЇЗД СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ

Ньюарк, 8 травня. — В тому самому часі, як в Ню Йорку відбувалася Третя Конвенція Українських Американських Ветеранів, в суботу і неділю 6 і 7-го травня, тут в Українській Централі відбувся установчий з'їзд Спілки Української Молоді Америки (СУМА), скликаний окремим Організаційним Бюром. Високий патріотизм, бажання всецільо включитися в загальне американське життя новоприбулої української молоді і в той спосіб допомогти Україні — характеризували цей З'їзд, як і його велика діловість. Програмові доповіді на з'їзді виголосили: ред. Богдан Кравців з Филаделфії та ред. В. Коваль. Передісторія цього з'їзду така: з приїздом більшої кількости української молоді з европейської скитальщини до цеї країни виринула потреба їх відповідної організації. Спроби включитися в існуючу Лігу Молоді були важкі, бо важко було порозумітися і не в усіх місцевостях існують молодечі організації. В той спосіб повстали самочинно два гуртки новоприбулої молоді, що прийняли традиційну назву Спілки Української Молоді, яка такими світлими буквами записана в історії українських визвольних змагань.

Перші два осередки повстали у Филаделфії та Нюарку і рівночасно виникла пекуча потреба дальшої організації. Тоді створено Організаційне Бюро, з В. Омельченком на чолі, яке і поклало собі за завдання розглянути можливості та вигляди нової організації, що попередило теперішній з'їзд, на підставі вже заінкорпорованого чартеру. На З'їзді вже було зареєстрованих 40 делегатів, що репрезентували около 500 членів, зорганізованих в 10 осередках. Під час нарад цього першого з'їзду виразно позначилися дві головні тенденції нової організації: рішучо відсепарувати себе від зв'язків чи хоч би тільки впливів будь-якого з політичних угрупувань, зокрема від будь-яких хоч би тільки ідейних залежностей від посторонних організацій, натомість докласти всіх зусиль і організовано включитися в життя і працю місцевої американсько - української молоді. Між своїми головними цілями СУМА ставить: через Америку — допомогти Україні. З'їзд, його висока ідейність та прикладна діловість, переконують, що новостворена організація знайде своє місце і свій правильний шлях в американсько-українській спільноті та дасть свій вклад в його змагання і працю. Подробиці з'їзду будуть подані окремо. До першої Управи СУМА вибрані: В. Омельченко, голова, — Марія Клячко, 1-ша заступниця голови і організаційна референтка, — Іван Головінський, 2-гий заступник голови, — Іван Сізер, секретар і ред. В. Коваль, Стефанія Галичин, Микола Семенишин і інж. Лев Бондар, члени Управи, — а пп. Станько, Гарматюк, Бедріль і Юзенів — їх заступники. До Контрольної Комісії обрані: Ф. Рицар, д-р Смук, В. Стойко, І Кобаса — члени, та М. Солгис, Р. Поштар — заступники. Д-р Р. Бйрковський, В. Кульчицький, О. Мороз і Лев Владчук — Товариський Суд. З'їздові прислали свої привітання або їх виголосили представники чисельних наших центральних або місцевих організацій.

КОШТА ОБОРОНИ ГОЛОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ НАРАД АЧЕСОНА В ПАРИЖІ

Париж, 8 травня. — Державний секретар Дін Ачесон, в товаристві своїх дорадників, прибув вчора до столиці Франції і сьогодні відбуде тут свою першу нараду з високими представниками французької Республіки на тему проблем спільної оборони. Протягом найближчих днів такі наради відбуватимуться теж з міністрами закордонних справ всіх інших країн Атлантійського Пакту. Міністри трьох великодержав, Злучених Держав, Великобританії і Франції, відбудуть ще окремі наради в Лондоні, предметом яких будуть всі справи, зв'язані з теперішньою стадією холодної війни. Сьогодні в Парижі секретар Ачесон обговорюватиме головно необхідність, щоби кошта спільної оборони були розділені відповідно між усіх партнерів Атлантійського Пакту, а не, щоби їх в цілости або майже в цілости покривали тільки Злучені Держави. Секретар Ачесон теж обстоюватиме, щоби проблемою оборони Індокитаю однаково турбувалися всі три великодержави та що Британія теж повинна дати в цю оборону відповідний вклад. Завтра секретар Ачесон відлетить до Лондону та відбуде наради зі секретарем закордонних справ Британії, Ернестом Бевином, предметом яких буде роля Британії в Атлантійському Пакті. В найближчій четвер, п'ятницю і суботу Ачесон, Бевин і Шуман відбуватимуть спільні наради. В днях 15, 16 і 17-го травня відбудуться спільні сесії міністрів закордонних справ всіх країн Атлантійського Пакту. Міжнародна публічна опінія кола надають цим нарадам великого світового значення.

НІМЕЧЧИНА ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАХІДНИХ ОБОРОННИХ ГАРАНТІЙ.

Бонн, 8 травня. — Канцлер західно - німецької федеративної республіки, д-р Конрад Аденауер, заявив вчора, що ця країна домагатиметься від західних держав договірної гарантії оборони німецьких кордонів. Аденауер заявив: „На випадок конфлікту, для Німеччини не існують можливості невтральности. Нашою ціллю є і залишиться намагання оборонити Західну Европу від комуністичної загрози та дати наш вклад в здійснення цього завдання". Тому, напередодні конференції великодержавних міністрів закордонних справ в Лондоні, д-р Аденауер видвигнув такі постуляти: 1. Дозволити Західній Німеччині встановити федеральне міністерство закордонних справ „в недалекій майбутности" та дати їй можність нав'язати дипломатичні стосунки з іншими країнами Пляну Маршала. В таких обставинах всі три західні високі комісарі в Німеччині повинні б бути іменовані амбасадорами своїх країн. З британського боку вже раніше видвигалося пропозицію заступити теперішній Високий Комісаріят в Німеччині на аліянтську Раду Амбасадорів і ця пропозиція мала б бути на порядку нарад найближчої великодержавної конференції в Лондоні. Безпосередньою проблемою після того була б справа активної участи Німеччини в підготові західно-европейської оборони.

ПОРАЗКА БОЛЬШЕВИКІВ В МІСЬКИХ ВИБОРАХ В АВСТРІЇ.

Відень, 8 травня. — Під час міських виборів в совєтській зоні Австрії трапилася подія, яка не має собі подібної в умовинах совєтської „демократії": большевики, не зважаючи на всі терористичні методи своєї передвиборчої кампанії, віднесли повну поразку, здобуваючи около п'ять процент голосів. Кінцевого висліду виборів ще не проголошено, але відомо, що досі ще в жадній місцевості комуністи не вийшли посадником. Це були перші вибори від часу совєтської окупації в 1945 році, коли то большевики самі призначили голов поодиноких громад.

АВСТРІЙСЬКА ВІДПОВІДЬ НА СОВЄТСЬКИЙ „МИРОВИЙ НАСТУП".

Відень, 8 травня. — Комуністи ведуть інтензивну підготовку ще одного „мирового конгресу", що цим разом має відбутися у Відні вже в червні. Австрійську відповідь на цю совєтську облудність дав відомий австрійський вчений і спеціяліст в атомовій фізиці, професор Ганс Тіррінґ, у відкритому листі до совєтського пропаґандиста, Іллі Еренбурґа. Проф. Тіррінґ стверджує одверто совєтську дволичність в цьому „мировому наступі", доказуючи, що це власне Совєти на практиці досі розбивали всі зусилля довести до замирення та що вони приготовляються до агресивної війни.

12 ПОРАНЕНИХ В „МИРНІЙ ПАРАДІ" В ЛОНДОНІ.

Лондон, 8 травня. — Вчора тут відбулася зорганізована переважно комуністами „мирна парада", в якій 12 поліцаїв було поранених а 69 демонстрантів заарештованих. Демонстрація була скликана місцевою трейд-юнійною радою і як демонстранти почали збиратися з усіх кінців міста на площі Трафалгар та загрожували безпорядками, поліція почала їх розганяти.

ЧЕРГОВА ПОСИЛКА АМЕРИКАНСЬКОЇ ЗБРОЇ В ШЕРБУРГУ.

Париж, 8 травня. — До порту в Шербургу заплив вчора корабель „Американ Кліпер" з черговою посилкою американської зброї для Франції в рямках Атлантійського Пакту. Сильні відділи поліції охоронили порт перед можливими комуністичними заворушеннями, до яких цим разом цілком не дійшло.

ЗНОВУ ТРИВОГА В ПАЛЕСТИНІ.

Єрусалим, 8 травня. — Після хвилевого замирення, тут знову поширюється тривога про можливість нової ізраїльсько-арабської війни. На це вказує концентрація арабських військ, рівночасно з деякими іншими заходами, включно з прилученням до Сирії арабської частини Палестини.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Hates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРАВИБОРИ В ФЛОРИДІ

Сенатор Клод Пеппер провалився у правиборах Демократичної партії в Флориді. Демократичну номінацію на сенатора дістав конґресмен Джордж Сматерс. Тим самим він цілком певно займе у сенаті місце Пеппера.

Правиборам у Флориді присвятила преса багато уваги. Комуністи проголосили провал сенатора Пеппера „перемогою реакції". Їх жаль за Пеппером зрозумілий. Прецінь упродовж 14 років тільки самі похвали можна було вичитувати в большевицькій пресі в честь „прогресивного" Пеппера. Особа Пеппера видніла на різних зібраннях і маніфестаціях „прогресивних', які були аранжовані здебільша комуністами для закріплення „приязних взаємин між Злученими Державами і СССР". Сенатор Пеппер, коли йшло про Гітлєра і націстів, був увесь час за війну з ними та за американську інтервенцію. Зате інакше ставився до червоної Москви. Йому досі важко сказати гостре слово проти Сталіна та большевизму. Тут він є уже за угоду зо Сталіном, за потребу доконче зговоритись з Москвою. Відома теж його подорож на побачення зо Сталіном.

Думаємо, що якраз це совєтофільство Пеппера заважило найбільше на його провалі, хоч є ще й інші причини. Пеппер належав до найревніших пропагаторів політики „Ню Діл" і це теж мало свій вплив на його перевибір у стейті, не дуже то склоннім до радикальних соціяльних реформ. Але безкритичне совєтофільство Пеппера було таким рішальним.

Правибори в Флориді є замітні ще й з іншого боку. Як знаємо, головні робітничі юнії — Американська Федерація Праці (АФП) і Конґрес Індустріяльних Організацій (КІО) — рішили вже давно повести велику передвиборчу кампанію і не допустити до вибору таких представників до конґресу, які не є за цілковиту зміну існуючого робітничого закону, т.зв. Тефт-Гартлі Акт. На таку акцію призначено мільйони долярів. За Пеппером агітувала Американська Федерація Праці не так з прихильности до його особи, бо ж ця організація була й є проти братання з комуністами, а тому, що Пеппер є проти закону Тефта-Гартлія. І хто знає, якби воно було, коли б у цю робітничу агітацію проти Сматерса, а за Пепером не був вмішався ще й Конґрес Індустріяльних Організацій зо своїм Комітетом Політичної Акції. Це ж відоме, що комуністи мали великі впливи в цій робітничій організації та вживали їх для своїх цілей. Теж відомо, яку велику чистку почала ця організація переводити, щоб позбутись цього большевицького верховодства. Проте ‚червона пляма" ще далі залишилась. Тому представники АФП слушно твердили, що було б багато краще, коли б агітація за Пеппером була виключно тільки в їх руках. Якби не було, „робітничий" кандидат провалився і це матиме певні наслідки, бо виглядає, що навіть у випадку, коли АФП і КІО когось попирають і навіть видають на виборчу кампанію свої гроші, то це ще не запевнює вибору. В Пеппері втратив ‚Ню Діл" гарячого прихильника, а теж втратила в нім великого приятеля кожна акція, яка ніде не бачить російського імперіялізму та комуністичної агресії й є тільки за угоду з Москвою. Не погоджуючись з виборчими кличами Сматерса, ми все таки раді, що Пеппер провалився. Його безкритичне совєтофільство могло ще нанести чимало шкоди, коли б він був залишився надалі сенатором.

Поїздка Трумана на Захід

Президент Труман заповів уже давно свою поїздку „на Захід", бажаючи відвідати західні стейти. Республіканці „підготовляють" цю поїздку, а як та підготовка виглядає в практиці, пізнати найкраще по тому, як висловився саме тепер про Трумана, Гаролд Стассен, бувший губернатор Міннесоти та бувший аспірант на республіканську номінацію на президента, а тепер президент Пенсилвенійського Університету. Отже він назвав Трумана „найгіршим президентом з усіх, що колинебудь засідали в Білому Домі". Але до того додав, що Труман є одночасно з усіх американських президентів „найзручнішим політиканом". З боку „зручного політиканства" глядить Стассен теж і на подорож Трумана на Захід.

Подорож президента почалась у неділю 7 травня і покінчиться 16 травня. Загальне переконання серед провідних політиків таке, що він їде на весняну агітацію для підготови виборів до Конгресу, які припадають восені. Підчас виборів прийде до перевибору 12 сенаторів у стейтах, які відвідає Труман. З них сім є республіканцями, а пять є демократами. Його промови матимуть на цілі посилити становище демократичних кандидатів, а послабити республіканських. Тому, що під тепершню пору головна увага населення звернена на загальні, тобто на краєві й на світові справи, демократичні кандидати в поодиноких округах рахують на успіх промов президента для їхньої підтримки і тому радо витають заповідь його подорожі.

Крім того Труман самий потребує поправи своєї популярности, яка раз іде вгору, другий раз униз. Останні ревеляції про комуністичні політичні махінації у воєнних і безпосередньо післявоєнних часах під боком федеральної влади, як за часів президента Рузвелта, так теж почасти і за Трумана, мусіли підорвати популярність президента й кинути довгу тінь на його партію. Щоб це все направити, на це треба не тільки добрих аргументів для ослаблення закидів, але й належного їх розповсюднення. На таку агітацію надається найкраще сама особа президента. Коли президент держави приїздить до якого небудь стейту, там він є рідким і цінним гостем. Його слухають і довго опісля дискутують.

Подорож Трумана триватиме всього десять днів, одначе у цьому короткому часі він відвідає 16 стейтів, переїде 5,000 миль дороги, складе 50 привітів із задньої плятформи залізничого потягу, а крім того виголосить сім справжніх промов. Урядово сказано, що президент їде на відкриття великої водної тами Ґренд Кулі, у стейті Вашингтон, над побережжям Тихого океану. Там він виголосить „офіціяльну" промову. Загально думають, що в цій промові президент обговорить економічні осяги своєї адміністрації і свої пляни народнього добробуту на майбутнє. Перед тим він виголосить промови в місті Линколн, у стейті Небраска, і в Пендлтон, у стейті Орегон. Опісля говоритиме в Бут, Монтана; Фарго, Норт Дакота; Медисон, Вискансин, а на кінці в Шікаґо. Ця остання буде програмовою промовою, а що будуть присутні теж і державні секретарі, то це вказує, що відповідальність за цю промову перебере теж і кабінет.

Справа великої ваги

Коли глянути в нашу минувшину очима безсторонньої науки, то можемо створити собі правдивий образ політичного розвитку нашого народу і вияснити собі причини нашого національного упадку. Україна мала від найдавніших часів дуже невигідне географічне положення: „Як горох при дорозі". Ця народня приказка найкраще характеризує умови історичного життя української нації. Напади печенігів, половців, татар та інших кочових племен на українську землю не припинились протягом довгих століть. Пригадаймо, що останній напад Кримської Орди на Україну для вибирання „ясиру" (невільників) стався року 1769! В цих обставинах не диво, що політична організація українського народу, його державність, все була під загрозою або в стані повної руїни: „В тим позор України, же в ней вшистко руїни", — писав у своїх віршах польською мовою знаменитий український письменник 17 віку, Чернігівський архиєпископ Лазар Баранович.

В цих обставинах найбільше терпіли якраз культурніші, здібні до організації, верстви нашого народу. Наприклад, Татарська Орда, що прийшла на Україну року 1240, винищувала головним чином княжі родини й духовенство, а до простолюддя ставила домагання — платити дань: пшеницю і просо. Тому бачимо в той час українські князі та боярські родини на еміграції в Західній Европі — в Чехії; в Німеччині та в Угорщині, де багато з цих емігрантів зосталося навіки і їх нащадки асимілювалися з іншими народами. Винищення української провідної верстви Ордою було таке радикальне, що на Наддніпрянщині не було кому відновити свій державний порядок. Тільки в Галичині та на Волині удержалась давня українська княжа династія — Романовичів. Це продовжило державне життя в Західній Україні на ціле . століття, до року 1340.

Дехто може спитати: Чи не могли тоді українці без князів і бояр завести державний порядок на своїй землі? Хто ставить таке питання, той не розуміє, що в тих часах, про які мова, князі і бояри були **спеціялістами державного правління.** Тоді не було шкіл, де можна було навчитися державного мистецтва, не було і відповідних книг, тому сини князів і бояр могли навчитися, як правити державою, головним чином у своїх батьків на практиці. Читайте „Поучення Володимира Мономаха дітям", то побачите, які ради цей Київський князь 12-го століття давав своїм синам щодо державного правління: це ціла школа політична, при чім Мономах найбільше спирався на власному досвіді. В тих часах народ, що втратив свою династію, був безрадний, бо не маючи своїх специялістів для політики і воєнного мистецтва, був безборонний супроти своїх щасливіших сусідів.

Після р. 1340 та після Люблинської унії 1569 року, що віддала українські землі під польське панування, Україна втратила свою провідну верству і стала „неісторичною нацією", народом без держави. За Козаччини утворилася поволі нова провідна верства — козацька старшина, що створила нову Українську державу під назвою „Військо Запорозьке". Коли наслідком польсько-московського договору в Андрусові 1667 р. прийшло поволі до асиміляції козацької старшини з поляками і москвичами, то Україна знову втратила своїх спеціялістів від політики і державного правління. Зате цей елемент використала для себе Москва і Польща.

В нашій демократичній добі стоїмо перед тою самою проблємою. Нам бракує людей для державницького будівництва. У нас дехто справу державної політики спрощує до „проголошення" самостійности, мовби це була головна задача. При цім забувають, що найбільша трудність починається після проголошення! Тоді починається **іспит державної зрілости народу** і його провідної верстви, бо треба

(Докінчення на стор. 3-тій)

А. Краєвий.

Зберемо, чи не зберемо?

Український Конґресовий Комітет веде широку акцію по збору Загального Національного Датку. Широке громадянство цікавиться справою і навіть подекуди гаряче дебатує: „зберуть, чи не зберуть?"

Отож дозволю й собі висловити деякі міркування в цій важливій справі.

Загально треба признати, що акція має симпатичні відгуки, прояви — зворушливої жертвенности. Одначе, оскільки лежить на нас відповідальність за справу в цілому, мусимо тверезо оцінювати ситуацію і аналізувати справу, маючи перед очима ту остаточну ціль, яку хочемо осягнути.

Ця остаточна ціль і програма на рік 1950 — це 250,000 долярів. Отже, коли візьмемо під увагу, що уже минула четвертина року, яка, правда, пішла на підготовку справи, що досі зібрано покищо лише 12,000 долярів, то побачимо, що для осягнення мети треба надзвичайно напружити сили, треба мати добре опрацьований плян і, далі, ужити всіх заходів, щоб той плян зреалізувати.

Уважаю, що першою умовою успіху є, щоб акція провадилась не лише в центрі та з центру, але щоби повним ходом розгорталася й на периферії, всюди там, де мешкають українці.

Оскільки знаємо, УКК робить усе, що в його силі, але багато залежить від громадських діячів на місцях. Теж треба поставити точну діягнозу щодо обличчя і характеру платника.

Аналізуючи стан і характер української суспільности в ЗДА беручи на увагу досвід минулого й сучасного, з погляду відношення її до Національного Датку, можна її поділити на три категорії.

Перша категорія, це вповні свідомі українські громадяни, що одержують і читають українську пресу і є в курсі справи Національного датку. Більш енергійні та завзяті даток складають або вже зложили. Решта даток хоче заплатити, але, будучи обтяжена працею, думає це зробити не зразу, бо, мовляв „часу ще досить", але десь аж під кінець року.

Друга категорія: — українські громадяни, які одначе, української преси не одержують і здебільша не читають. Вони бувають в українській церкві й на українських імпрезах і тут властиво, довідуються іноді про українські новини. Цим способом вони дізнаються, і про Національний Даток, але, не маючи точних інформацій та адреси, куди даток посилати, взагалі не пішлють його.

Третя категорія: це українці, які себе такими ще рахують, але стоять цілком осторонь від українського національного життя в Америці. Маючи сентимент до Старого краю, Національний даток можуть дати, але потребують в тій справі основних інформацій та пояснень.

Отже, міркуючи, яким способом у всіх цих трьох категорій можна найскорше дістати Національний Даток, треба прийти до висновку що одинока поміч це заведення **Організаторів У. Н. Фонду.** Досвід показав і показує, що наші громадяни даток дадуть, але найрадше це роблять, коли прийдуть до стику з відповідними людьми. Вони тим охотніше ще це роблять, бо в цьому випадку позбавляються обтяжливої необхідности мати діло з поштою.

Тому Конґресовий Комітет мав би рекомендувати, щоб усі його відділи негайно запросили для збору датку спеціяльних організаторів Українського Народного Фонду. Без видатків ця акція не обійдеться. Але кожний розумний видаток себе цілком виправдує, бо ще такого чуда не було ніде, щоб якась організація могла без коштів поставити дім чи розбудувати хоч яку національну установу, а ще до того таку, як Український Народний Фонд.

Річ в тім, що організатор може бути не тільки технічним колектором грошей. У багатьох випадках, при ідейному трактуванні справи, він може багато спричинитися до поширення української книжки, української преси і взагалі до пожвавлення культурно-національного життя на місцях. Це є кілька аргументів характеру загально-національного та економічного, які говорять за те, що навіть при оплачуванні такої справи, вона себе цілком виправдує. Головний аргумент у цій справі той, що організатори дадуть більший приплив датку, що саме тепер причиниться до пожвавлення української національної й політичної акції, а також уможливить певні кроки, вага яких під оглядом політичним і матеріяльним далеко перевищуватиме можливі видатки.

Пресова кампанія, за яку належиться українським часописам подяка, є добра і конче потрібна. Через неї український загал довідується про розвиток УНФонду, про його потреби та про відношення широкої громади. Але це не вистачає. Треба долати до кожного народного дому, клюбу та інших установ **гарні плякати, летючки, брошурки** в мовах українській та англійській, з яких кожен з нас міг би переконатися в доцільності і потребі цілої акції. Такі летючки і брошурки повинні дістатися до рук всіх наших громадян, навіть таких, яких тільки можна підозрівати з їх українського походження.

Ось кілька міркувань у справі Національного Датку. Нехай відгукнеться кожний, кому ціла справа дорога. Нехай поділиться з нами своїми плянами та дотеперішним досвідом теж і Український Конґресовий Комітет, який за успіх цілої акції відповідальний перед широким українським загалом та навіть історією. Загал зацікавлений, загал хоче знати більше про цілу акцію, чим здається на око.

За цією нашою акцією безумовно слідкують і чужі чинники, прихильні і ворожі, тому маємо зробити все, щоб нікому не дати підстав до злорадісного підцінювання нашої сили і значення.

Лев Ясінчук

ВИЗВОЛЬНИКИ

(Уривок з повісти: „Данина Молохові")

12)

Балаклива була старуха. До самих Гречан не дала навіть здріматися, тільки розповідала, як то „в наших городах усьо є: овочі-овочі (городовина), фрукти — стосами, мука, а молока, масла та яєць, хоч ними гать гати. А білого хліба, куди не обернешся". Левчук слухав і хоч не вповні вірив у це, то все таки потішав себе, що може то дійсно краще, як у Львові, де вже треба було не доїдати. Після півночі прийшли її Гречани і старушка мусіла припинити свою агітацію.

Розвиднілося. Левчук притулив чоло до вікна та вдивлявся в краєвид, грубо вкритий іскристим снігом. Денеде показалося село з маленькими, в землю врослими хатками, зо стріхою певно ще з того часу, коли Левчук був тут перший раз. Ані одного більшого, виднішого дому, нігде не видно садка. Від Жмеринки починаючи всідали на деяких станціях колхозники. Перший раз в житті бачить Левчук цю породу людей. Двоє сідає до того вагону, де Левчук; днем спання нема, подорожні сидять на ліжках. Колхозник у тонenькому й куценькому одягу, без верхнього пальта, з ногами пообвиваними онучами, на них нові кальоші, прив'язані мотузком до ноги. Його дружина, видно ще — молода, але змаргана, примарніле лице; голова зв'язана в брудну хустину, бавовняний тонкий кабатик і така ж юбка повстяна, у валянках на ногах та кальошах, перев'язаних мотузком. Між подорожними й колхозниками почалась розмова: відкіля, куди. Ідуть у Київ, де колхозниця має братів на визначних становищах. Як у колгоспі? От, є робота. Їжа погана, не можна робити при такій страві. Хліба мало, крадуть. Колгоспники жаліються на управу, але нічого не помагає; вона ще й збиткується над народом.

— А скільки ж припало вам на трудодень цього року?

— От припало: по 17 копійок.

— Як? Чому так мало?

— Обтягнули на „ремамент", на насіння, був довг і не залишилося більше.

Левчук не встрявав у розмову, хоч слухав її уважно та порівнював з тією, що її наслухався ніччю від матері судді.

Замість на рано, приїхали на пісдяполудня в Київ. Новий великий і просторий двірець. Але що це за простір у порівнянні до тих мас народу, що тут від тижня залягають, дожидаючи поїзду. Скільки років радянського виховання треба було, щоб виплекати таку терпеливість! Над'їде поїзд на Чернигів і безмежна гурма вибігає на перон; крики, біганина, метушня й декому пощастить втиснутися. Решта вертає на свої місця; сідає на свої клунки, чи просто на помості, підобгавши ноги, витягає свого чорного хлібця, покраює цибулю чи огірок своїм ножиком і помаленьку заїдає. Поспішати немає чого. Другий поїзд приїде завтра. Тепер хай рушаться ті, що їдуть на Кременчук, чи яке інше Берестя.

Левчук залишив клунок у переховальні на станції, а сам подався пішком до Наркомосу при вул. Шевченка й Короленка. Що це за вулиця Шевченка буде? — думав дорогою. Це давній Бібіковський бульвар з собором св. Володимира. Колись переїздив сюди Левчук по нирковому бруку „хуркою" з візником у довгій синій ліврeї, у високому й надміру в горі широкому циліндрі. Сьогодні романтизм щез. — Бульвар залишився з тими самими старезними деревами, але їх число проріджене. Замість камінного бруку — гладкий бетон. Собор закритий, сховані перед людським оком величні образи Вазнєцова. В давньому губерніяльному домі — тепер Наркомос. Жовтий зверху, внутрі ані уладження, ані вивінуванням зовсім не замітний. Напроти будинку, в невеликому парку, перед червоним (як за царя) будинком університету стояв пам'ятник Шевченка. Лиса голова поета покрита на верху снігом виглядала мов у білій шапочці. В будинку Наркомосу ще стрінув Левчук організатора курсів Барабаша, що спрямував його до „гуртожитку" при вулиці Міліонній на Печерському. Тут приділили Левчукові місце в кімнаті з п'ятьма іншими курсантами, що на місцях мали уряд завідувачів шкільництвом в українських південних областях. Після зазнайомлення з кожним зокрема, Левчук завважив, що назва „Львів" усіх захоплює; кожний як би з пошаною й зацікавленням глядів на Левчука.

— Так ви зо Львова? Який же той Львів? Чи є там такі будівлі, як у Києві? Чи є університет? Як приймали радянську владу?

Такі й подібні питання сипалися одне за одним. Левчук оповідав обережно, уважливо, щоб чого зайвого не сказати між співмешканцями, яких не знав.

Львів старе місто з домішкою новітнього. Цікаве, що старі задержані пам'ятки, це українські. Університет теж є; з настанням радянської влади називається „український університет ім. Івана Франка", тепер усунули перший прикметник і залишилося тільки ім'я Франка.

— А церкви у вас єсть?

— Є. — І знов розповідав про собор св. Юра, Волоську церкву, про мальовила Семінарійної церкви, що її німці збомбили, про стару княжу св. Миколаївську і ін.

— І ходить народ до церкви?

— Ходить, до всіх. Від коли завели неділю днем відпочинку в церквах повно народу.

— Чуєш, товариш Судима, — звертає один окремо увагу нашого старости, партійця.

Судима лежить горілиць на ліжку, ніби не слухає й не бере участі в розмові.

(Дальше буде).

Мирослав Прокоп.

Російські народні маси в майбутній війні

I.

Немає жадного сумніву, що на остаточне визволення українського народу і повстання справді незалежної української держави, поважний вплив матиме те, чи в рішальний момент визвольна боротьба нашого народу буде визнана і піддержана західним світом, зокрема Злученими Державами. Тому й немає більш важливого завдання української політичної еміграції, як мобілізування публичної опінії заходу, а передусім його вирішальних чинників для ідеї активної піддержки визвольних змагань українського народу.

Така піддержка, це в першу чергу визнання західнім світом вже тепер, що при майбутніх перемінах на сході Европи мусить заіснувати справді незалежна держава українського народу. А що така держава може існувати тільки при умові повного розвалу російської імперії, тому передумовою допомоги заходу українському народові в його боротьбі буде визнання тим же заходом концепції перебудови російської імперії на принципі вільних незалежних держав поневолених тепер народів.

Автім, для кожного, хто хоч трохи зорієнтований в сучасній політичній літературі та в поглядах впливових чинників заходу, головно Америки, в цій справі, є ясним, що до визнання такої концепції тут доволі ще далеко. Радше навпаки, сучасні керівники закордонної політики ЗДА є більше склонні ставити у випадку майбутнього конфлікту на реакційні імперіялістичні круги Росії, чим на здорові революційні сили поневолених народів. Така тенденція є результатом великих ще впливів давньої і нової російської еміґрації, вона однак є також наслідком побоювання Америки, що евентуальна ставка на розподіл російської імперії може поставити проти заходу російські народні маси. Це останнє зокрема пильно намагаються суґерувати американцям їхні російські дорадники. Тому й говорять сьогодні американські державні мужі про конечність визволення різних народів навіть африканського континенту, але не має в них відваги поставити такий постулят у відношенні до культурних народів сходу, поневолених Москвою.

В такій ситуації існує серіозна небезпека, що в майбутній війні, до якої безперечно Кремль одного дня змусить західні держави, вони можуть не видвигнути гасел свободи народів поневолених російським імперіялізмом, але можуть ці справи замовчувати, або і навіть ставити на віднову іншої російської імперії. Що така постанова означала б трагічну помилку у відношенні до народів поневолених Кремлем та могла б скінчитися для заходу катастрофою, про це не приходиться говорити. Тому першим завданням всіх еміґрацій поневолених Росією народів, є такому розвиткові протидіяти.

З цієї причини я з великим заінтересуванням прочитав в „Свободі" за 12 квітня ц. р. статтю проф. М. Чубатого, присвячену висвітленню цих проблем, хоч не усі висновки автора видаються повними.

Хід думок автора статті „Чи росіяни будуть воювати проти Сталіна?" коротко такий: Русофільство американських авторитетних чинників заключається в тому, що вони не можуть рішитися на кого краще рахувати, як на союзника в евентуальній війні: на поневолені народи, чи на російську націю, схиляючись, під впливом своїх російських дорадників, радше до цього другого. Тому, каже Автор треба протиставитись, доказуючи, що росіяни ніколи не підуть проти Сталіна тому, що така „боротьба росіян проти Сталіна є противна національним інтересам російського народу". Бо власне Сталін поширив далеко російську імперію, яку, до речі боль-шевики спасли 30 років тому від катастрофи. В такій ситуації треба Америці, в обличчі дилеми: ставка на російський нарід, чи на поневолені народи, ставши на цих останніх, видвигаючи динамічну програму визволення народів і людини. Російський нарід мав би — треба припускати —остати тоді на боці.

Стільки проф. Чубатий.

Безперечно ідею „визволення народів і одиниці" треба визнати за одиноку рушійну силу майбутніх визвольних революцій в СССР. Водночас однак питання позицій російського народу та ставлення до нього інших поневолених народів СССР і ставлення Америки вимагає точнішого розгляду.

Передусім, якщо Америка має визнати право поневолених Москвою народів на визволення, то право це відноситься також до російського народу. Морально - політично така постанова має на випадок війни, отже боротьби проти російського тоталітаризму і імперіялізму, першорядне значення. Загалом важко уявити, щоб захід, прагнучи до перемоги над імперіялістичною Росією, міг її досягти інакше, як тільки шляхом піддержки ідей свободи народів поневолених Москвою. Російські народні маси не повинні тут бути вимком, так само, як немислимою є перемога над Кремлем для того, хто протиставив би собі поневолені народи, що власне будуть вирішальним рушійним мотором розвалу імперії.

Водночас, беручи до уваги реально - політичні інтереси Америки, не можна сподіватися, щоб вона схотіла мобілізувати проти себе російські народні маси. Власне тому американці так дуже вагаються в тому, на кого ставити.

Коли отже ми намагаємось зєднати ЗДА для ставки на поневолені народи, то річчю нашою і інших політичних еміґрацій мусить бути так представити наші позиції, щоб стало очевидним, що між ними може бути збережена гармонія.

Але чи насправді це можливе, тобто чи насправді немає суперечностей між тими двома вимогами? Чи можливо Америці визнати **водночас** право на незалежність для поневолених народів СССР і не протиставити собі російських народних мас?

Ми думаємо, що це не тільки можливо, але, що це власне відповідає ситуації внутрі СССР, точніше тим принципам, на яких там тепер ведуть визвольну бортьбу поневолені народи, зокрема нарід український. Ми думаємо, що основну помилку роблять ті американські політичні чинники, які думають, що допомога і визнання незалежних держав поневолених російським імперіялізмом народів, поставить проти Америки чи взагалі заходу російські народні маси. Такий погляд це власне те, що американському урядові намагаються суґерувати еміґраційні російські імперіялістичні чинники, що навіть по 30 роках важких досвідів, по роках безперервної боротьби поневолених Росією народів, по роках переможних національно- визвольних революцій на сході, не годні ніяк вибутися снів про неділиму російську тюрму народів, що мала б різнитися від сучасної тільки тим, що на місці Сталіна мав би сісти якийсь Керенський і товариші. Все інше мало б остати по давньому. З цим вони сьогодні ніде не скриваються, це вони визнають і за це борються, байдуже чи йде про російських монархістів, соціялістів чи лібералів.

Очевидно, що бачучи невідхильний кінець російської імперії в майбутній війні, а тим самим розвал своїх плянів, вони не можуть конечности вдержання імперії оправдувати перед західним світом тільки своїми бажаннями. З цією метою видвигається 90 мільйонів російського народу і кажеться, що він власне цієї імперії прагне, та так зладженим батогом погрожується заходові.

Що таке представлювання справи потрібне російським імперіялістам всіх мастей, це ясне, але засвоювання тих передпосилок для своїх висновків американськими політиками, безперечно для Америки шкідливе. Ані в інтересах заходу ані в інтересі поневолених большевизмом народів не є доцільним ставити знаків рівнання між червоними чи білими імперіялістичними російськими кругами і російськими народніми масами.

В тому відношенні політичні еміґрації поневолених народів повинні користуватися досвідом, що його в цій матерії зробили їхні визвольні рухи на рідних землях. Це відноситься зокрема до українського визвольного руху.

Ця справа вимагає короткого розяснення. (Кінець буде).

Справа великої ваги

(Докінчення зі стор. 2-гої).

показати, чи ми вміємо завести нормальний порядок і законність на своїй території. Для цього не досить хотіння, тут треба уміння, знання, підготови. З історії знаємо добре, що на такому іспиті „провалювались" навіть люди високої науки, оскільки не мали для державної творчости практичної підготови або вродженого хисту, яким природа наділяє людей досить рідко.

Державна політика в демократії вимагає відповідальности за кожний крок, бо в демократії все підлягає контролі народнього представництва. Славний італійський політик ґраф Кавур сказав, що „під станом облоги кожний осел може правити державою". Кавур хотів цим показати, що демократичний устрій вимагає від політика незрівняно більше знання, відповідальности і вищого морального рівня ніж при диктатурі, де правляча група може просто „заткнути рота" критикам.

У нас чужа займанщина поробила страшні спустошення серед нашої політичної провідної верстви-еліти, що й без того була дуже нечисленна і мало підготована. Навіть українська комуністична еліта, що подібно до сучасного югославського Тіта, мріяла про самостійну советську Україну, радикально знищена в Україні. Що це значить для державного життя народу — втратити своїх „спеців від політики, показує приклад сучасної Італії та Німеччини: після упадку диктаторських режимів у цих країнах нові демократичні уряди цих країн виключили були з державної дипломатичної служби тих, що займали посади за тоталітарних урядів. Але довелося незабаром італійському урядові, а тепер доводиться німецькому, шукати спеціялістів для закордонної політики саме між „винищеними" знавцями попередніх режимів. До деякої міри цю еволюцію перебула і російська советська держава.

В сучасних обставинах велика відповідальність ладає на нашу еміґрацію. Наша еміґрація, живучи в вільних умовах, має дати підготованих людей для допомоги своєму народові в його боротьбі за волю і в дальшому державному будівництві. На цьому фронті ми маємо страшні недостачі і „проломи". Порівняймо: в Англії є до 5,000 польських студентів, що вчаться в університетах коштом британського уряду.

Скільки є наших стипендіятів в Англії? Чи є їх хоч десяток? Що студіюють наші студенти по різних закордонних університетах? Переважно медицину і особливо дентистику! Політичними студіями у нас займається зникаючо мала частина студентства.

З цього бачимо страшну небезпеку для нашого політичного розвитку: ми не дбаємо за доріст для нашого політичного життя, **не готуємо людей для державної праці,** лише підрядних „заробітчан вільних професій". Українські патріоти, розсіяні в широкім світі, повинні належно оцінити цю небезпеку і шукати для неї ліку. Студії журналістичні, дипломатичні, економічні, правничі, політичні — це те, на що маємо звернути особливу увагу. Для таких студій треба вибирати спеціяльно здібних молодих людей і збирати окремі фонди для того. Коли цього не зробимо, то будемо свідомими шкідниками українського державного визволення.

I.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, Па.

Вдалі виставки мистецтва

В домівці Союзу Українок Америки у Филаделфії відбулися 18. і 22. квітня та 2. травня ц. р. виставки українського народного мистецтва разом з доповідями на українські теми.

На прохання Шкільної Ради міста Филаделфії були дві перші виставки, перша для шкільної дітвори школи Вистер, яка власне студіює історію України (загально, Східної Европи) і для вчительок та вчителів середніх шкіл і колеґій, які переходять вишкіл про питання різних етнічних груп в Америці і їхніх країн у старому край. Третя виставка і доклад був для форум Клюбу міста Филаделфії дня 2. травня, ц. р.

На тлі прекрасно приладженої виставки народного мистецтва, з усіми його ділянками, та американського й українського прапора, п. Олена Лотоцька, голова Союзу Українок Америки, дала доповіді про політичне положення України, змагання українського народу, культурний розвій княжої доби аж до тепер та накреслила його літературні і мистецькі надбання, переходячи вкінці до народного мистецтва в кожній його галузі для домашнього й ринкового вжитку.

Ці виставки разом з інтересними доповідями показують, як успішно можна використати красу мистецтва для інформування заінтересованих кол американського громадянства, про найважніші питання української нації. Цей спосіб підходу і доброї пропаганди, на жаль, у нас мало використовується.

Слухаючи доповідей п. Лотоцької та обсервуючи заінтересовані лиця приявних, які опісля ставили запити, я мала враження, що власне це є чи не найкращий спосіб інформування публики.

Пані Стефанія Вовчок, референтка мистецької секції СУА, молода тут роджена українка, жваво інтересується і вивчає наше мистецтво, щоб на другий рік сама могла давати доповіді. Вона вважає вельми важним те, що американці приходять до нас, а не ми до них, і що вони досить заінтересовані потрудитись до нашої скромної хоч дуже добре випосаженої української хати.

I. Люб-а

КАТАЛОГ УКРАЇНСЬКИХ ПОШТОВИХ МАРОК

Поштовий відділ Фінансового Ресорту УНРади приготовляє на кінець червня ц.р. видання **першого в українській мові Підручника-Каталогу** українських поштових марок в двох частинах, за зразком світових філателістичних каталогів Шкота, Цумштайна, Міхля, Іверта і ін. В каталозі будуть обговорені та оцінені не тільки всі українські державні випуски, до речі вже доволі точно розроблені чужомовними каталогами, але теж всі марки пластові, таборові, екзильних урядів, військових формацій, *повстанської й підпільної пошти*, добродійні і пам'яткові від найдавніших часів, а крім цього ще всі випуски земських пошт в Україні 1866 і пізніших років, а вкінці поштові марки німецької окупації на Україні в час останньої війни. Широко закроєний вступ до підручника ознайомить читача про народження і історію поштової марки, технічний процес її поставання, про роди марок і основи колекціонування. До каталогу буде додана література на українські філателістичні теми в різних мовах світу, словарець українських філателістичних термінів і філателістична карта України. В тексті будуть поміщені відбитки всіх обговорених марок, около 300 відбиток.

Ціна каталогу в **передплаті** 2 доляри за обі частини. Ціна після видання буде, з огляду на великі кошти друку, значно вища. Всі українці, а передусім колекціонери повинні негайно надіслати передплату на каталог, щоби вможливити його появу.

Уповноваженим приймати передплату на Америку і Канаду є п. Осип Кочан. Адреса: J. M. Kochan, 423 Benton St., Joliet, Ill., U. S. A.

ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ

ГЕМТРАМК, Міш.

Т-во „Згода", від. 20. У. Н. Союзу, на своїх місячних зборах, дня 19-го березня 1950 р. ухвалило такі проєкти на 22-гу Конвенцію У. Н. Союзу:

1. — Щоби всі ті члени, які вступили до У. Н. Союзу перед 1914. роком, дістали всю можливу полекшу в плаченні вкладок.

Тому домагаємося від Світлої Конвенції провірити якслід справу старих членів і улекшити їм на старі літа тягар так далеко, як це буде можливо.

2. — Рішучо домагаємося, щоби Конвенція обмежила свої видатки до спроможности конвенційного фонду.

Тому домагаємося поправки статуту в тому напрямі, що Конвенція не сміє коштувати більше як 90% конвенційного фонду. 10% цього фонду повинно залишитися в резерві на випадок, якщо було б потрібно скликати надзвичайну конвенцію.

За Управу
Йосиф Крупка

ПЕРТ АМБОЙ, Н. Дж.

Тов. „Запорозька Січ", від. 155 У. Н. Союзу, на своїх місячних зборах дня 14. квітня 1950 р., ухвалило подати на 22-гу Конвенцію У. Н. Союзу такі проєкти:

1. — Закликаємо делеґатів і делеґаток, щоби підчас Конвенції звернули головну увагу на найважливіші справи, не витрачаючи часу на дрібниці.

2. — Пропонуємо, **щоби** члени в клясі „Т" платили лише до 70 літ, тому, що їх вкладка є вижча ніж вкладка членів в клясі „W".

3. — Пропонуємо, **щоби** члени, маючи 50 років життя, могли ще взяти другу грамоту на 500 дол., якщо того бажатимуть.

4. — Щодо підвижки на „Свободу", то треба підвижчити, але не більше до 50 центів місячно.

За уряд Т-ва
Іван Пудняк, предсідник
Іван Макар, касієр і дел.
Мих. Чумер, секр. і дел.
Теодор Пізняк, делеґат.

ЗАХІДНА НІМЕЧЧИНА РОЗГЛЯДАЄ ЗАПРОШЕННЯ ДО ЕВРОПЕЙСЬКОЇ РАДИ.

Бонн, Німеччина, 5 травня. — Уряд західно-німецької федеративної республіки розгляне в найближчих днях звернене до нього запрошення до участи в Европейській Раді. Загально вважається, що уряд це запрошення прийме, але натомість передбачується деякі трудноці в парляменті, що за передумову німецької участи в Раді ставить домагання абсолютної рівноправности.

КОНВЕНЦІЯ У.А. ВЕТЕРАНІВ

(Продовження зі стор. 1-шої)

єя за збереження своїх традицій та свого способу життя". Адмірал, вияснюючи ціль цього зібрання, цитував слова Едмунда Бурке: „Якщо лихі люди лучаться, добрі мусять об'єднуватися". Він довго говорив про свій великий досвід з большевизмом, з яким він зустрівся ще під час революції на Чорному морі в 1920 році. Згадуючи свої воєнні досвіди та нову загрозу війни з боку большевизму, адмірал твердив, що „сьогодні справді настав час, в якому всі люди повинні встати і бути пораховані. Немає ані одної хвилини часу до втрачення. Немає ані хвилини часу на сентиментальні думки і діла з-під знаку „може бути". Минули теж часи для самовиправдання словами „я не знав". Незнання не є невинністю. Ця конвенція повинна стати ядром для організації цих добрих людей, про яких думав Бурке. — „Я поздоровляю і гратулюю вам за ці збори та в цілій скромності гратулюю й собі самому за можність прийти до Вас тут сьогодні і публично виголосити моє свідоцтво і висловити мою віру" — закінчив адмірал Повел свою промову.

УКРАЇНСЬКО-ЖИДІВСЬКА СПІЛЬНОТА ІНТЕРЕСІВ

Незвичайно інтересну своїм змістом і формою промову виголосив представник Жидівських Американських Ветеранів, командант нюйорської округи цієї організації, адв. Джес Мосс. Він не думає забирати багато часу, прийшов тільки, щоб своїм українського роду побратимам по зброї сказати „Галов", але при цій нагоді зверне увагу теж на деякі спільні інтереси, що стоять однаково як перед жидівськими, так і перед українськими ветеранами. Тенденція нав'язати співпрацю між поодинокими ветеранськими групами існує вже від давна. „Ми себе взаємно потребуємо і можемо собі взаємно багато помогти" — твердив бесідник. Перший спільний обов'язок і інтерес — це Америка і її оборона. Ветерани тут повинні і мусять сказати своє слово під час миру, як сказали його під час війни. Колись німці поважилися на війну, бо думали, що Америка не буде воювати. Тепер ветерани повинні сказати світові виразно і недвозначно, що „гуіз лукінг фор ди трабл — гі вуд гет іт"! Що більше, ветеранські групи, як жидівська так і українська, повинні додати до цього теж своє тверде рішення, що вони не думають „залишати на призволяще" теж народів, з яких вони походять. Сьогодні для нікого немає сумніву, хто шукає собі клопоту. Бесідник не думає теж розводитися та дискутувати проблему комунізму. Вона скрізь однакова і зокрема українцям добре відома. Комуністи тут, як і в усіх інших країнах, не мають жадного іншого завдання, як тільки допомагати чужому урядові в його боротьбі проти Америки. Ветерани рискували для Америки своє життя під час війни. Хто може квестіонувати їх право виступати в обороні Америки під час миру? Між цілим рядом інших спільних проблем, Мр. Посс згадав про потребу поборювання проявів дискримінації, в свідомості, що її жертвою можуть впасти „сьогодні ми, а завтра ви". Скільки нещастя може принести країні дискримінація, доказує хоч би доля Німеччини, де теж зачалося від неї. Теж цей бесідник дякує ветеранам за запрошення на виступ та поздоровляє їх і гратулює їм, бо на це вони вповні заслуговують.

БЕНКЕТ

Коло години 8-мої ввечорі почався в балевій галі готелю Ню Йоркер влаштований Конвенційним Комітетом величавий бенкет, що зібрав всіх чолових представників місцевого американсько-українського життя. Незрівняним товстмастром бенкету був „Джі Ай" у військовій і адвокат в цивільній професії, Михайло Пізнак, що потрапив вдержати бенкетовий „спирит" на найвищому рівні. Праворуч нього за президіяльним столом — почесні гості: колишній командант американського військового управління в Берліні, генерал бригади Френк Л. Говлі, його дружина — Міссіс Говлі, директор Іміграційної і Натуралізаційної Служби в Ню Йорку, Едвард Дж. Шогнесі та Міссіс Шогнесі. Ліворуч товстмастра — краєве командування У. А. Ветеранів, з Володимиром Шипкою на чолі. Бенкет почався американським національним гимном, що його відспівала оперова співачка Марія Полиняк-Лисогір, та короткою військовою молитвою, відчитаною військовим капеляном УАВетеранів. Адв. Пізнак дотепно звернув увагу, що тільки в американській демократії таке можливе, щоби високої ранги генерал не тільки сів поруч „звичайного Джі Ай", але ще й дозволив йому командувати, хай тільки і бенкетом. Гостей офіціяльно привітав краєвий командант УАВетеранів, Володимир Шипка, а товстмастер поіменно представив приявних на бенкеті насамперед полковників, майорів, капітанів та деяких інших офіцерів з-поміж Укр.-Америк. Ветеранів та деяких громадян. З українських гостей слово забрав тільки п. Д. Галичин та д-р В. Галан. Перший бесідник, промовляючи по-українськи в характері першого заступника голови Українського Конгресового Комітету, покликався на твердження державного секретаря Діна Ачесона про потребу тотальної мобілізації за збереження миру проти комуністичної агресії і твердив, що власне таку мобілізацію серед американських українців веде репрезентований ним Український Конгресовий Комітет. Д-р В. Галан дякував ветеранам за дотеперішню співпрацю у веденій Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом ратунково-допомоговій акції для українських скитальців, та закликав до такої співпраці і на майбутнє.

Е. ДЖ. ШОГНЕСІ ПРО ДОБРУ ВОЛЮ В СПІВЖИТТІ

Першим промовцем на бенкеті виступив Мр. Едвард Шогнесі. В його щоденній практиці на пості директора Іміграційної і Натуралізаційної Служби в Ню Йорку він зустрічався дослівно з усіми національностями світу і з неї він поробив важливі заключення про рішальне значення доброї волі в співжитті поодиноких національностей. Немає проблеми, якої не можна б розв'язати при спільній добрій волі всіх заінтересованих. Це саме відноситься і до народів. Свої твердження промовець ілюстрував деякими конкретними прикладами зі свого досвіду.

ГЕН. ГОВЛІ ПРО НЕВМИРУЩИЙ ДУХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Атракцією не тільки бенкету, але й цілої Конвенції був виступ генерала бригади, Френка Л. Говлі. Генерал насамперед вибачився перед панями, якщо йому трапилося вжити — „твердого слова", але він про большевиків інакше не може говорити, як тільки твердими словами. Говорячи про большевиків, завжди треба думати про кулю — твердив генерал, — і як вже хто має мати її в лобі, то він волів би, щоб то не був американець. Промовець незвичайно живо змалював свою „трилітню війну" з большевиками в Берліні, в якій він мав аж забагато нагод пізнати справжнє обличчя комунізму та цілу ширину його загрози для цивілізованого світу взагалі, а для Америки та для її способу життя зокрема. Діло в тому, що в большевиків все є під безпощадною політичною і господарською контролею, над усім висить наган большевицького поліцая, а народові залишається хіба плакати, як це робили на вулицях Праги чехи, коли одного дня опинилися під комуністичним режимом. Деякі інтересні подробиці навів ген. Говлі з часів совєтської бльокади Берліна. Ціле лихо він добачує в тому, що американці зразу були м'які у відношенні до большевиків, бо їх не знали. Це вже зачалось тоді, як американська армія могла сама здобути Берлін, але політики відступили це большевикам. В Берліні ген. Говлі мав безліч найрізноманітніших справ з большевиками. Він зустрічався з ними службово і приватно, на забаві і в уряді. Вираз лиця чи усмішка большевика не має нічого спільного з його контрольованим становищем в поодиноких справах. Те саме і в Об'єднаних Націях. Большевик скриває своє лице усмішкою тільки на те, щоб за нею скрити свою агресивну ціль. Генерал твердить, що большевики в Берліні зі застереженням ставились до шампанського вина, правдоподібно тому, що воно зв'язане з поняттям буржуазії, але натомість горілку пили тільки склянками. Згадані на початку теплі слова генерала про українців, зокрема його твердження про невмирущість їхньої надії, приявні перервали довгими оплесками. Після доповіді, ген. Говлі ще давав відповіді на поодинокі запити, що — зрозуміло — їх видвигали гості головно у зв'язку з Україною та думками генерала про можливість допомогти українським визвольним змаганням. Генерал давав здержані відповіді, що диктувалися його становищем як генерала американської армії. Його конкретною порадою було: намагайтеся переконати ввесь американський нарід, що українці під кожним оглядом, зокрема історично-традиційним, культурним та ідеологічним є цілком окремою від росіян нацією.

Зі запитами зверталися до генерала діючий предсідник У. Н. Союзу Григорій Герман, капітан Й. Лисогір, адв. С. Ярема та ред. С. Шумейко. На закінчення запитів, ще коротко промовив майор М. Дармограй.

Після офіціяльної частини бенкету, генерала Говлі та Мр. Шогнесі ще деякий час видно було між танцюючими парами. Оба достойні гості, зі своїми дружинами, опісля ще довго в ніч свобідно розмовляли в малому гурті наших ветеранів і громадян.

Другого дня продовжувалися ділові наради Конвенції, що закінчилася вибором нового краєвого командування та ухвалою відповідних резолюцій щодо дальшої праці. Новим краєвим командантом У. А. Ветеранів вибрано Тому Дармограя з Филаделфії.

ПОДЯКА

Ми нище підписані складаємо в цей скромний спосіб щиро сердечну подяку Вп. п. д-р М. Н. Тацієві та його дружині Вп. п. Марії Тацій з Поховських за допомогу в формі висланя нам „ашурансів", за безплатне перевезення нас зі стації та за інші старання та поміч для нас на американській землі.

Вп. д-р М. Тацій допоміг 6-ом родинам переїхати з Німеччини та Австрії до Америки, та тром родинам в початках дав повне й безплатне одержання в свойому домі, Кромі цего вислав трьом родинам в Німеччині нові „ашуранси", що доказує про його високий патріотизм та добре й щире українське серце.

Хай Вам Бог заплатить Вп. д-р Тацій та позволить прожити довгі, довгі роки, щоби Ви могли дальше трудитися та помагати для нашої поневоленої України та українського народу.

Андрій Батенчук, Иосиф Сохор, Андрій Олексин.

СВЯЧЕНЕ ПЕРЕСЕЛЕНЧОГО ОСЕРЕДКУ

(Докінчення зі стор. 1-ої)

місці між сьоми комітетами, які займаються такою працею, хоч щодо збірок стоїть на передостанньому місці. Українці приїхали на 144 кораблях в першу чергу через Ню Йорк, дальше через Бостон, і Ню Орлінс. Переселенчим осередкам у цих містах у першій мірі завдячити успіх.

О. Е. Пащак, ЧСВВ., у незвичайно теплих словах висловив признання Комітетові і його співробітникам, доводячи, яку велику працю християнського милосердя з повною посвятою ведуть ці люди.

Дмитро Галичин, гол. секретар У. Н. Союзу пригадав, що першу жертву З. У. А. Д. К. дав У. Н. Союз на конвенції, а і збіркою через Свободу доповнив ці жертви до $40,000 і тепер усіми силами підтримує його працю.

Д-р Лука Мишуга, який під пору є діючим головою Комітету, порушив трагічну справу осіб, змучених життям після того, як вони опинилися на вільній землі і звертав увагу на наші обовязки супроти нових іміґрантів. Роман Слободян, касієр У. Н. Союзу, пригадував, що це не є „свято перемоги" тільки пригадка, щоб усіми силами йти дальше до наміченого діла, тобто до використання нового іміграційного закону для привезення українців з Европи. Адв. Михайло Пізнак пригадав на потребу оборони осіб, яким роблять правні перешкоди деякі люди, коли іміґранти приїдуть до Америки. — Привіти склали: Анна Настюк від співробітниць з Нюарку, пані Макарушкова, від нових громадян, що прибули до Америки. Марія Демидчук, яка проводила святом, перед закінченням пригадала, що в нюйорському осередку працюють постійно крім неї ще Анна Курило, як ділова секретарка, дальше Катерина Пелешок та Іванна Бенцаль, а крім того кількадесять інших осіб, які приходять принагідно. Ново прибувший з Европи через З. У. Д. К., о. Лев Яцикевич подав свої поміченння про зустріч після виходу з корабля.

Нові іміґранти

Українці, що приїжджають старанням ЗУАДКомітету кораблем „Дженерал Гаан" до порту в Ню Йорку дня 9-го травня:

Бергілевич Леонід, Безпалко Олекса, Катерина, Юрій; Білас Михайло; Бонстед Теодор, Данчак Михайло; Філанович Олександра; Гаєцький Теодозій, Ростислава, Юрій, Ігор, Татяна; Кіт Осип, Лідія, Ярослав; Курташ Ярослав, Елла, Петро; Левчук Антін, Станислава; Лобачевський Анатоль, Любов, Оксана; Пригода Григорій; Ростовський Конрад, Марія, Татяна; Швед Михайло, Телецький Осип; Томич Еміліян, Ярослава, Нестор; Тулінова Євгенія; Васечко Роман, Віра, Богдан; Викович Осип; Забігач Дмитро, Анна, Роман; Зинюк Остап; Янко Іван, Катерина, Марія, Богдан; Яворський Параска, Роман, Марія; Перун Параска, Микола, Осип, Степан; Семінез Ольга; Селепина Артим; Совин Микола, Ангеля, Богдан; Срібняк Антін, Меланія, Марія, Ярослав, Михайло; Сидорак Осип; Лівай Степан, Марія, Валентина; Графський Василь, Анастазія; Копач Ілько, Софія; Котляр Семен, Анна; Сердюк Василь, Людмила; Філь Пелагія; Микетей Марія; Новаковська Гелина; Арнт Євген; Чуйко Іван; Косяк Михайло; Шульц Тадей.

ТАРЗАН. 2339. Джена як ціль стрільців.

Коли кулі з крісів шукачів слонеової кости пересвистали понад головою Джени, вона подалася в глибину нетрів.

Стрілянина устала, за те далися чути кроки людей, які промощували собі дорогу до неї.

Джена зрозуміла, що вона не всилі висмикнутися цілій ватазі, і тому вона вискочила на дерево.

Коли її тінь замайоріла на овиді, один з ватаги підніс свій кріс.